

Demokrati, analogi och transparens. De är några av frågorna som diskuterades när Stims nyttillträdde vd Karsten Dyhrberg Nielsen mötte Örjan Englund, ordförande för Musikupproret.

Text: Krister Insulander Foto: Viktor Gårdsäter

analogiskt

ANALOGI – SÅ FUNKAR DET

Ungefär en fjärdedel av Stims intäkter avräknas i dag via analogi – det vill säga utifrån befintliga rapporter från andra områden. Detta gäller till exempel butiker, restauranger, gym och närradiosändningar.

För att hitta mer träffsäkra och kostnadseffektiva sätt att fördela pengarna till upphovspersonerna har Stim projektanställt en person, och gör samtidigt en kundundersökning om vilken typ av musik som förekommer inom respektive användningsområde.

Stim undersöker också om fingerprintingtekniken – teknik som fångar upp och identifierar musik i en lokal – kan hjälpa till att ge ett bättre fördelningsunderlag. Tekniken är dock fortfarande i sin linda. På försök har man även gjort det möjligt för upphovspersoner att själva rapportera musik framförd i närradion.

Fördelningsfrågor beslutas av Stims styrelse, och förbereds av Stims fördelningskommitté. Beslut om stadgeändringar fattas av Stims föreningsstämma.

För ganska precis ett år sedan bildade Örjan Englund och några andra upphovspersoner den ideella föreningen Musikupproret, i protest mot SVT:s Melodifestivalen och musikutbudet i Sveriges Radio P4, som de upplever som likriktat och styrt av de stora skivbolagen. Ytterligare en måltavla är Stims analogifördelning, som har fått hård kritik av Musikupproret.

Stim-magasinet sammanförde därför Karsten Dyhrberg Nielsen och Örjan Englund för ett samtal, som kom att handla om Stims uppdrag i stort.

Örjan: När regeringen släppte radion fri för drygt 20 år sedan startades många närradiostationer. Det fanns inga datorer på den tiden och det var svårt att registrera vilken musik som spelades. För att kunna fördela intäkterna införde Stim därför 1994 på prov en analogisättning baserad på vad som spelas i Sveriges Radios kanaler. Sedan dess har modellen levt kvar utan att någon har reagerat, och när vi undersökte fördelningen i mars 2014 visade det sig att 70 procent av Stimpengarna går till de stora musikförlagen och dess anslutna låtskrivare och textförfattare. Och det speglar inte alls den musik som spelas i närradion.

Karsten: Alla upphovsrättssällskap i Europa använder analogifördelning där de inte har en ordentlig rapportering. Så även Stim. Däremot har jag förstått att vi behöver se över fördelningsunderlaget. Men det finns ingen quick fix.

Örjan: Stim måste tänka om. Stim baserar utbetalningarna på musikutbudet i P3 och P4. Och det innebär att all musik som inte spelas av Sveriges Radio går miste om ersättning, till

exempel den mesta instrumentalmusiken.

Karsten: Våra undersökningar stämmer inte med det som du påstår – det är en väldigt liten del av pengarna som tillfaller fel upphovspersoner. Men likväl håller jag med dig i sak. Stim har haft ett för litet fokus på den här frågan och vi behöver skaffa oss ett bättre underlag för vår analogifördelning. Senast igår diskuterade vi detta i Stims fördelningskommitté. Annars förlorar vi legitimiteten som kollektiv förvaltning och det vore förödande för en organisation som Stim.

Vi på Stim styr inte vilken musik som spelas av Sveriges Radio, men även här har jag och du samma intressen – vi vill att musik av svenska upphovspersoner ska spelas i radion och att de ska få ersättning för det.

Så finns det inga fördelar med analogifördelningen?

Örjan: Jo, när det gäller bakgrundsmusik – till exempel restauranger och träningsanläggningar – är det sannolikt det bästa alternativet. Fingerprintingtekniken är för dåligt utvecklad hittills. Men även här är underlaget missvisande, och från närradion går det i dag att få riktiga rapporter medan det är en omöjlighet för upphovspersonerna att själva kunna hantera alla redovisade spelningar.

Karsten: Analogin är här för att stanna. Om vi kunde uppfinna ett sätt att få en bättre och mer kostnadseffektiv rapportering skulle vi förstås göra det, men i dag är analogifördelning det bästa sättet att låta en så stor del som möjligt gå tillbaks till upphovspersonerna. Däremot måste vi som sagt se till att det blir så rättvist som möjligt.

Musikupproret menar också att Stim är odemokratiskt, stämmer det?

När Stims vd och Musikupprets ordförande möttes visade de sig tycka lika om mycket, om än inte allt.

Örjan: Ja, Stims stadgar innebär att styrelsen kan göra vad som helst utan att fråga medlemmarna. Vi har lämnat en motion om att detta ska ändras. Styrelsens arbete måste vara mycket mer transparent.

Karsten: Jag har svårt att ha en åsikt om detta som nyttillträdd vd. De här stadgarna har vuxit fram under 90 års tid, och fram till 1943 var det direktdemokrati i Stim. Och jag håller med dig helt: transparens är oerhört viktigt för Stims legitimitet hos rättighetshavarna. Vi måste säkerställa att folk inte tror att det förekommer konstigheter i administrationen. För det gör det inte.

Samtidigt ska vi komma ihåg att Stim är en väldigt bra och välskött organisation. Stim är en bidragande faktor till att vi har och har haft ett levande musikkliv i Sverige. Så vi ska inte skapa en ny struktur, vi ska bara öka transparensen. Det är en av mina viktigaste uppgifter som vd.

Örjan: Ett demokratiskt Stim måste värdera alla sina 75 000 anslutna lika. Så är det inte i dag, och då är Stim som vilket aktiebolag som helst.

Karsten: Alla är lika mycket värda som medlemmar, som anslutna och som människor – det är grunden för vår legitimitet. Men

ekonomiskt finns det en skillnad. Det är de största låtskrivarna som drar in majoriteten av de pengar som vi behöver för att kunna bedriva vår verksamhet som ekonomisk förening. Om vi inte säkerställer att de får en bra service riskerar vi att de väljer ett annat upphovsrättssällskap. Och om jag skulle riskera detta sköter jag inte kollektivets intressen. Det skulle alla förlora på. Vi måste därför hitta en balans där vi är en bra organisation både för de största intjänarna och de 50 000 anslutna som får kanske femtio kronor om året.

Så vilka är dina viktigaste önskemål och slutsatser inför framtiden?

Örjan: Det är enkelt. Stim måste sluta använda Sveriges Radio som underlag för sin analogifördelning. Stims roll är ju att som mellanhand fördela pengar till uphovspersonerna, och då måste pengarna hamna rätt. Annars kommer Stim att tappa legitimitet hos sina anslutna. Och det vill ju ingen av oss. Vi ska värna om Stim.

Karsten: Jag är överraskad över hur lika vi faktiskt ser på det mesta. Ni på Musikupprets har tyvärr ofta använt en hård retorik som gjort det svårt för oss att mötas. Men vi har ju ett gemensamt önskemål att göra Stim bättre. ■

”Stim måste sluta använda Sveriges Radio som underlag för sin analogifördelning.”